

7 | 2026

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 36. (96.) ÉVF.
7. SZÁM | 2026. JÚLIUS | ÁRA: 6 LEJ

TARTALOM

Kedves Olvasó! | 3

Kiss Sándor Loránd: Ó, Urunk, mi Urunk! | 4

„Képek között nőttem fel” | 5

Nyárádi Zsolt: Alsóboldogfalva Árpád-kori templomai | 9

Berki Tímea: Balázs Ferenc, az író | 12

Furu Xénia: A Torockay–Rudnyánszky-kúria átalakulása | 13

Moldován-Szeredai Noémi: A kalácsa – emlékek, gondolatok | 15

Csécs Márton Lőrinc: A küldetés | 16

Rácz Norbert Zsolt: Bakancslista | 18

Ferencz Tímea Eszter: Mesével, zenével és

hagyományokkal az élhetőbb világért | 20

Határtalanul, szeretettel | 20

Márton Ildikó: Két közösség lelkesze | 21

Nagy Gizella, Sztranyiczki Zsófia: Összefonódó történetek | 22

Ifj. Mezei Csaba: Nyár előtt, délután | 23

Egyházunk hírei | 24

Gyerekvilág | 29

Rejtvény | 31

CÍMLAP: Firtos. Fotó: Tóth András
HÁTLAG: Abásfalva

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Csécs Márton Lőrinc lelkész-esperes (Torockó), **Ferencz Tímea Eszter** önkéntes (Felsőrákos), **Furu Xénia** építész (Kolozsvár), **Kiss Sándor Loránd** lelkész (Nyárádszentmárton–Csíkfalva), **Márton Ildikó** építészmérnök (Csíkszereda), **ifj. Mezei Csaba** teológiai hallgató (Kolozsvár), **Nagy Gizella** mentálhigiénés segítő (Marosvásárhely), **Nyárádi Zsolt** régész (Székelyudvarhely), **Sztranyiczki Zsófia** tanár, vállalkozó (Kolozsvár/Houston)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)
Megbízott főszerkesztő: **Koppándi Júlia**
Megbízott szerkesztő: **dr. Berki Tímea**
Szerkesztőbizottság: **dr. Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és társadalom), **Dimény Csilla Júlia** (Nők világa), **Farkas Izolda** (Gyermekoldal), **Ferencz Csaba-Levente** (Rejtvény), **dr. Koncz Attila** (Kultúra), **Mátéfi Tímea** (Lelki

élet), **Mészáros Tímea** médiareferens (Egyházi hírek), **Nagy Norbert** (Bibliamagyarázat), **Moldován-Szeredai Noémi** (Hagyományaink), **dr. Pál János** (Egyháztörténet), **Pap Zoltán** (fotó), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvár), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Székely Andrea** (Szeretetszolgálat), **Széles László** (Ifjúsági oldal)
Tördelés: **Virág Péter**. Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**
Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református Sajtóközpont**
Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9
Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org
Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0740 937 116.
A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhó előtti hónap 10-e.
ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

Új félév küszöbén, a vakáció teljében, a vizsgák izgalmaiban, az uborkaszazon elején, a mezei munkák javában napkeltekor, árnyékos délutánon vagy hűvös nyári estéken szakíts időt arra, hogy kézbe vedd az *Unitárius Közlöny* legfrissebb számát. Hálát adó imában mondj köszönetet a nyár bőségéért, és gondolkodj velünk azon, mi mindent raktározol el idén az Ő jóvoltából. Olvashatsz a lencsevégre kapott falvakról, templomokról, emberekről, az önismereti úttá váló hobbi-ról. Az alsóboldogfalvi unitárius templom rejtett kincsei, a megújuló torockószentgyörgyi Thoroczkay–Rudnyánszky-kúria, a Brassai-émlékszoba, a Balázs Ferenc-émlékév unitárius múltunkhoz visz közelebb. A közösségeinkből kikopott kalákára emlékezve, közösen gondolkodhatunk azon, milyen önkéntes munkát vállalhatnánk ezen a nyáron, hol lehetne szükség segítségünkre, ahol a közösségért is tehetünk valamit. Ha közösséget keresnénk, akkor az unitárius ifjúság által szervezett *Artz*, a családokat megszólító *Kapocs*, de a Via Unitarianán való gyaloglás is teret adhat ismerkedésre, találkozásra, emlékfoltozásra és -gyűjtésre. Nemzetközi kapcsolataink női történetek által is szövődnek, melyekről most elektronikus kiadványban olvashatunk. Gyülekezetek, közösségek életét meghatározó lelkesbeiktatási ünnepség hírét egészíti ki a számos közgyűlés és értekezlet kapcsán egyházközségeink, egyházközeink, nőszövetségeink áldásos munkájának, jövőt tervező stratégiájának híre, miközben egyházi iskoláink ballagási ünnepsége, saját jövőjüket építő fiataljaink elengedése is lassan a múlté. Tudjuk, hogy az időt nem állíthatjuk meg, de tehetünk arról, hogy ne rohanásban éljük a pillanatot.

Júliusban legyen reggeli szertartásaink része a negyedórányi olvasás, az elcsendesedés, a hosszú séta, mert mindez segít belefeledkezni az időbe, teret ad az új gondolatoknak, kérdéseknek, felélénkít, és más ritmust szab napjainknak. Ehhez legyen erőnk ebben a hónapban!

| BERKI TÍMEA

Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm. Füves legelőkön terelget, csendes vizekhez vezet engem. Lelkemet felüdíti, igaz ösvényen vezet az ő nevéért.

(Zsolt 23,1–3)

Ó, Urunk, mi Urunk!

Mindenható Istenünk, Teremtő és Gondviselő Atyánk!

Egyénenként és közösségeként is ugyanígy szólítunk meg Téged, egy szívvel és egy lélekkel magasztaljuk fenségedet. Amikor feltekintünk az égre, a holdra és a csillagokra, amelyeket Te helyezettél el a magasságban, elámulunk hatalmadon. Köszönjük, hogy dicsőséged még az egeknél is magasztosabb, és hogy ezt a csodát megosztod velünk. Így kérdezzük a zsoltárossal: Micsoda az ember, hogy megemlékezel róla, és az ember fia, hogy gondot viselsz rá?

Mély hálával köszönjük Neked a fényt, amely hajnalban kel és későn tér nyugovóra. Köszönjük a nap sugarát, amely megérleli a búzát, a munkás kezek áldozatát és a mindennapi kenyeret. Köszönjük gondviselésedet, hogy nem hagyod el népedet sem ínségben, sem bőségben. Köszönjük a nyár zsongását: a tücskök énekét az esti kertben, a hársfák illatát, a hirtelen jött záporokat, amelyek után frissebb a levegő, és a szivárványt, amely reménységet és megnyugvást nyújt nekünk. Köszönjük a hosszabb estét, amikor több idő jut beszélgetésre, nevetésre, a pihentető nyaralást, a csobbanó vizet, a mezítlábas sétákat a harmatos fűben, az újratöltődés áldott időszakát. Áldd meg azokat, akik ilyenkor is dolgoznak: a földeken, az utakon, a betegek mellett.

Urunk, kérünk, adj nekünk bölcsességet és alázatot, hogy felelős sáfárai lehessünk ennek a ránk bízott világnak! Oltalmadat kérjük családjainkra, otthonainkra. Vezess minket utadon, növelj hitünket, taníts minket hálás szívvel élni a bőségben, és bizalommal kérni a szűkösségekben. Adj nekünk békességet, hogy jelenlétünkkel elnémítsuk a gyűlölködést és a békétlenséget a környezetünkben. Köszönjük, Urunk, hogy a július nemcsak egy hónap, hanem emlékeztető is arra, hogy az élet tele van ajándékkal, és minden új reggel, minden nap egy ok és alkalom a hálaadásra.

Áldd meg hát minden napunkat, hogy életünk tiszta tükre legyen a Te jószágodnak, és a zsoltáráróval együtt zenghessük: „Ó, Urunk, mi Urunk! Mily felséges a te neved az egész földön!” Ámen.

| KISS SÁNDOR LORÁND

„Képek között nőttem fel”

Vannak emberek, akik képeket készítenek, és vannak, akik képekben gondolkodnak. **Czire Alpár** utóbbiak közé tartozik. A székelykeresztúri születésű testnevelő tanár, a Berde Mózes Unitárius Gimnázium aligazgatója több mint két évtizede járja Erdély falvait, fényképez embereket, közösségeket, templomokat, eltűnőben lévő életformákat. Munkáiban egyszerre van jelen a dokumentálás szándéka és az emberi méltóság iránti mély tisztelet. A székely falvak átalakulásáról, a fotográfia jövőjéről, a mesterséges intelligencia kihívásairól, valamint a fényképezés személyes jelentőségéről Koncz Attila rovatvezető, a Mathias Corvinus Collegium kolozsvári képzési központjának kutatótanára beszélgetett vele.

Honnan ered a fotográfia iránti szenvedélyed? Mikor fedezted fel, hogy több egyszerű hobbinál?

Már gyermekkoromban megmutatkozott ez az érdeklődés. Szerencsés helyzetben voltam, mert édesapám a tanulók házában fotózást oktatott, amikor én még általános iskolába jártam. Emiatt otthon filmek, negatívok heverték mindenütt, semmi sem volt elzárva előlünk, gyerekek előtt. Amerre csak néztünk, képek vetek körül bennünket: albumok, szétszórta fényképek, egész halmokban álló fotók. Tulajdonképpen képek között nőttem fel. Később a

laborálásban is segítettém édesapámnak, a sötétkamarában. Már ott megszerettem a vegyszerek jellegzetes illatát és azt a különös atmoszférát, amely a kép előhívását kíséri. Számomra maga volt a varázslat, amikor a semmiből egyszer csak kibontakozott a kép a papíron.

Volt olyan időszak, amikor a fotózás háttérbe szorult az életedben?

Középiskolás és egyetemi éveim alatt valamilyen eltávolodtam a fényképezéstől. Akkoriban inkább az irodalom foglalkoztatott, egész pontosan verseket írtam. Az irodalom azóta sem tűnt el az életemből, csupán más szerepet kapott. Olyanná vált számomra, mint a kenyér. Az ember nem lesz pékké attól, hogy minden nap kenyeret eszik. Én sem lettem költő, de a versek és az irodalom ma is a mindennapjaim részét jelentik. Az egyetem után aztán, amikor tanítani kezdtem, valahogy ismét szembejött velem a fényképezés, és végérvényesen magával ragadott. Eleinte még filmes technikával dolgoztam, később pedig – amikor lehetőségem nyílt rá – áttértem a digitálisra.

A filmes és a digitális korszak közötti átmenet sok fotós számára meghatározó élmény volt. Te melyiket érzed közelebb magadhoz?

A digitális technikának rengeteg előnye van. Az egyik legnagyobb pozitívum, hogy az eredmény azonnal látható. Ha a fotós rossz beállítást használ, rögtön korrigálhatja a hibát. A másik fontos szempont az anyagi oldal. A nyersanyagok ma már rendkívül drágák, részben azért, mert ritkaságnak számítanak. Ebből a szempontból a digitális technika jóval elérhetőbb és praktikusabb.

Ugyanakkor van egy jelentős hátránya is. Filmes géppel az ember jóval megfontoltabban fényképezett. A digitális világban, ahol hatalmas memóriakártyák állnak rendelkezésre, és szinte korlátlan mennyiségű kép készíthető, a fényképezés bizonyos értelemben felhígult. Régen háromszor is meggondolta az ember, hogy exponáljon-e.

És mit tartasz a filmes technika legnagyobb erényének?

Részben az előbb említett megfontoltságot. Emellett ott van a gépek különleges jelenléte is. Amikor kézbe vettél egy régi mechanikus fényképezőgépet, szinte érezted benne a lenyűgöző műszaki precizitást. Az, hogy egy rugós szerkezet képes például egy másodperc négyezred része alatt exponálni, valóságos technikai csoda. És volt hangjuk is. Az a pillanat, amikor lenyomtuk az exponálógombot, és felcsapódott a tükör – egy fotós számára szinte zenei élményt jelentett. A digitális gépek ezt az érzést nem tudják visszaadni.

A telefonja révén ma már mindenki zsebében ott van egy jó minőségű kamera. Milyen veszélyt látsz ebben?

A legnagyobb kihívást egyértelműen a mesterséges intelligencia jelenti. Lassan fényképezőgépre sincs szükség. Az ember ki sem mozdul a szobájából, és mégis képes a legcsodálatosabb tájakat „megteremteni” a számítógép képernyőjén. Csakhogy ebből hiányzik a fotózás aktusa, és ezt semmilyen technológia nem képes pótolni. Számomra ugyanis a fényképezés elsősorban emberekről szól, találkozásokról és beszélgetésekről, amelyek a fotós útját kísérik.

Legfontosabb témád az ember. Miért éppen ezt érzed magadhoz a legközelebb?

Minden alkalom, amikor idegenekkel elegyedem szóba, egyfajta önvizsgálat számomra. Ahhoz ugyanis, hogy valakit lefényképezzek, ki kell alakulnia valamiféle bizalomnak. Az alany részéről biztonságérzetet és közvetlenséget kell kiváltania a fotósnak, különben nem működik a dolog. Előfordul, hogy előre megbeszélem velük, milyen tevékenységet szeretnék megörökíteni: egy mesterséget, ház körüli

munkát, vagy egyszerűen azt, hogyan élnek a saját környezetükben. Ugyanakkor a spontaneitásnak is megvan a maga szépsége. Néha az ember úgy indul el, mint egy horgász, aki végül üres kosárral tér haza. De ezzel sincs baj: maga az úton lét, a mozgás öröme, néhány jó beszélgetés már önmagában elegendő ahhoz, hogy megérje elindulni.

Inkább spontán módon dolgozol, vagy szeretted beállítani a jeleneteket?

Egyik módszert sem vetem meg. A „beállítás” talán kissé erős kifejezés, de időnként szükség van arra, hogy az alanyomat kicsit irányítsam. Nem mindig ott ül például, ahol a fény a legkedvezőbb, vagy előfordul, hogy a háttér zavaró, kiég az ablak, esetleg olyan tárgyak kerülnek a képbe, amelyek elvonják a figyelmet. Ilyenkor megkértem, hogy húzza arrébb a széket, mozdítsuk el az asztalt, húzzuk félre a függönyt, vagy vegyük le a műanyag palackot a kredenc tetejéről. Nem azért, hogy hamis valóságot teremtsék, hanem azért, mert ezek a részletek elterelik a néző figyelmét a valódi témáról: az emberről és arról, amit éppen csinál.

Ebben az értelemben tehát rendezek valamennyit a képen, de csak ennyit. Nem szoktam például népviseletbe öltöztetni az embereket, és nem szakítom ki őket a saját élethelyzetükből sem. Engem az érdekel, ahogyan valójában élnek. Hiszen a régi világban sem hordtak minden nap népviseletet. Az ünnepi ruha érték volt, vigyáztak rá. Nem abban patkoltak lovat,

Rangsor

Magára vett életmód

dolgoztak a mezőn vagy a szénán. Éppen ezért nem akarom erőszakosan visszahozni a múltat olyasminak mutatva, amilyen valójában soha nem volt. Inkább a hétköznapiakat szeretném megmutatni úgy, hogy maga a kép mondja el mindazt, amit fontosnak tartok.

Hogyan reagálnak az emberek, akiket fényképezel? Nyitottak? Bizalmatlanok? Mennyire akarnak beleszólni abba, hogyan készül el és milyen lesz a kép?

Kifejezetten ritka, hogy valaki elutasítsa a fotózást, különösen falusi környezetben. A székely falvak lakói nyitott és barátságos emberek. A régebbi generáció körében sokáig még az is előfordult, hogy amikor valakit lefényképeztem a padon ülve vagy a háza előtt, fizetni akart érte, mert ehhez voltak hozzászokva. Úgy gondolták, hogy ez valamiféle szolgáltatás.

Az emberek többsége nyitott. Aki eleinte kissé tartózkodóbb, azt egy kis beszélgetéssel, rávezetéssel általában partnerként lehet bevonni a folyamatba. A negatív tapasztalatok legtöbbször nem is magából a fotózásból fakadnak, hanem az internet világából. Az unokák vagy a gyerekek gyakran figyelmeztetik az időseket: „Mama, nehogyan lefényképezzenek, mert feltesszik a Facebookra.” Inkább ez a fajta félelem alakított ki bizonyos fokú bizalmatlanságot. Összességében azonban nagyon jók a visszajelzések. Ennek talán az is oka, hogy az én indítatásom mindig pozitív. Soha nem akarok senkit megalázó vagy számára kellemetlen helyzetben lefényképezni.

A portré- és szociofotózás mellett egy másik területen is jól ismert a neved...

Már egyetemista koromban megszületett bennem a vágy, hogy végigjárjam az összes unitárius egyházközséget, és mindegyik templomát lefényképezsem. Szabó Árpád püspök úr bátorított, hogy valósítsam meg az elképzelést. Végül a bátyámmal, Czire Szabolccsal együtt terjesztettük fel az ötletet a vezetésnek. Közelítve egyházunk születésének 450. évfordulójához, az a döntés született, hogy öt fotóst bízunk meg a munkával. A folyamat során néhányan kiszálltak a projektből, mások maradtak. Az anyag elkészült, de nem hiánytalanul. Bár én eredetileg csupán a keresztúrit és a háromszékit vállaltam, úgy alakult, hogy szinte minden egyházkörben dolgoztam. Így jött létre az album, amely aztán tavaly jelent meg *Az egy Isten tiszteletére* címmel.

A projektnek azonban nem ez volt az egyetlen eredménye.

Valóban nem. A történet másik fontos fejezete az a kiállítás, amely nemrég került fel a keresztúri egyházkör újonnan felavatott Báró József-termének falaira, az összes jelenlegi unitárius templomot bemutatja. Ilyen gyűjtemény tudomásom szerint máshol nem létezik. A kolozsvári Vallásszabadság Házában ugyan található egy festett változat, de az hiányos, és természetesen sokkal inkább a festő látásmódját tükrözi. Az én esetemben azonban valódi, dokumentarista fényképekről van szó.

A pokol napszámosa

Minden unitárius templomot lefényképeztem, Erdélyben és Magyarországon egyaránt. Fantasztikus munka volt. A családban csak „templomturizmusnak” neveztük ezt az időszakot, mert sok helyre őket is magammal vittem, így együtt jutottunk el olyan településekre, ahová egyébként talán soha nem látogattunk volna el. Amikor a kiállítás elkészült, kicsit még sajnáltam is, hogy lezárult ez a fejezet.

A kiállításon szereplő képek jelentős része légi felvétel. Miért ezt a formát választottad?

Részben technikai okokból, részben tudatos művészi döntésként. Olyan nézőpontból szerettem volna megmutatni a templomokat, ahonnan az emberek – még a gyülekezet tagjai – sem láthatják őket a hétköznapi életben. Nem teljesen felülről fényképeztem, mert az gyakran előnytelen képet eredményezett volna. Inkább toronymagasságból dolgoztam, úgy, hogy a falu egy része is látható maradjon a templom körül. Fontos volt számomra, hogy megjelenjen a paplak, a környező épületek, a település szerkezete és tágabb környezete is. A másik tudatos döntés a fekvő formátum használata volt. Álló képnél a templom nagyobb hangsúlyt kapott volna, jobban kitöltötte volna a felületet, ugyanakkor szinte teljesen eltűnt volna a környezet.

Egy ilyen nagyszabású vállalkozás után rögtön jön a következő projekt?

A szociófotót semmiképpen sem szeretném abahagyni. Az erdélyi, de különösen a székelyföldi falvak ugyanis rendkívül gyors átalakuláson mennek keresztül. Ha valaki alaposan megfigyel egyetlen települést, abban szinte kicsiben ugyanazokat a folyamatokat láthatja, amelyek a komplett térség sorsát alakítják. Sőt bizonyos értelemben még tágabb összefüggések rajzolódhatnak ki: Európa egészének változásai is felismerhetők ezekben a helyi történetekben.

Az átalakulás hihetetlenül gyors, és sajnos többnyire nem kedvező irányba mutat. Az elöregedés és az elnéptelenedés szinte mindeütt jelen van. És mindez nem csupán az emberek életére igaz, hanem az épített örökségre is. A székely házak és porták arcukata elképesztő gyorsasággal változik. Egyik évről a másikra omlanak össze épületek, dőlnek ki

kapuk, vagy tűnnek el kerítések. A változás olyan gyors, hogy néha valóban úgy érzem: az utolsó pillanatokban fényképezem ezeket a falvakat. Talán az utolsó száz méteren.

Mi az a gondolat – hogy ne mondjam: ars poetica –, ami a különböző témákat és irányokat mégiscsak egységbe fogja benned?

A fotózás tulajdonképpen az idő és a tér művésze, minden fénykép egy „itt és most”-ot próbál megragadni. Valójában persze a jelent nem lehet megfogni, a fényképek csupán arra képesek, hogy visszaidézzék azt, ami már elmúlt. Talán ezért olyan különösen értékesek. Elég elővenni egy régi családi albumot, és az ember azonnal megérti, mire gondolok.

Számomra a fotózás egyfajta utazás és önismereti út. Valószínűleg a megváltásom is mozgás közben fog bekövetkezni. Nem úgy képzelem magam, mint aki egy sötét szobában ülve, meditáció közben világosodik meg, hanem inkább úgy, hogy fényképezőgéppel a nyakamban járom az utat valahol a nyári hőségben, mezők és falvak között.

Hátrahagyott befőtt

Ilyenkor minden feloldódik bennem. Az idő egészen más perspektívába kerül. Az ember lassan átveszi annak a helynek a ritmusát, ahol éppen jár. Ezért olyan nehéz visszatérni utána a rohanásba, a percekre beosztott életbe, a folyamatos stresszbe. A fotózás számomra az az elfoglaltság, amely képes kirántani a hétköznapi zaklatott állapotából – igazi gyógyszer.

Alsóboldogfalva Árpád-kori templomai

NYÁRÁDI ZSOLT

Az alapozási gödör dokumentálásával jelentős információkhoz jutottunk.

A település alsó felében, az unitárius templom helyén volt a falu középkori temploma és temetője. A korábbi épületet 1791-ben teljesen elbontották, és pár méterrel délebbre építették újjá. A falu és a templom legelső említése a pápai tizedszedők listájáról ismeretes. 1333-ban Pál nevezetű papja hat báni dénárt fizetett.¹ A faluban a középkor végén a Fiatfalván birtokos Geréb családnak volt udvarháza.² A település nagy része unitárius lett, lelkésze 1630-ban Korondi Molnos Miklós volt. A középkori templomról 1773-ban az egyházi vizitáció emlékezett meg. A régi nagy kőtemplomot részben kő-, részben fakerítés övezte. Tornya nem volt, a cintermen kívül egy fa haranglábat említettek.³

2009-ben kezdődtek el az épületfelújítással kapcsolatos munkálatok. Kósa Béla művészettörténész elvégezte a falkutatásokat, amelyek felszínre hozták a korábban Dávid László által említett faragványokat. Így részleteiben is ismertté vált a portikuszból a templomba való bejáratnál másodlagosan beépített gótikus ajtókeret, a szószék alatti boltozat záró kövek, a

toronyablaknak felhasznált szentségtartó fülke, emellett több tégl- és kőborda, valamint faragott kváderkövek is felszínre kerültek. Párhuzamosan elkezdődtek a régészeti kutatások is a Haáz Rezső Múzeum szervezésében, amelyeket 2025-ben zártunk le. A feltárt 11 szelvényben öt jelentősebb építési fázist különítettünk el. A legnagyobb beavatkozás a nyugati oldalon levő torony megerősítő aláfalazási munkálataival volt kapcsolatban, de sikerült a templombelsőben és az északi oldalon is kutatni.⁴

A legkorábbi templom nyomai a 2., 3., 7. és 10. szelvényekben kerültek dokumentálásra. Felmenő falai ugyan nem maradtak meg, mint ahogy az építési és járósíntjei is elpusztultak, de az alapozási gödre dokumentálásával jelentős információkhoz jutottunk. Ez döngölt agyag technikával készült: az alapozási gödörbe földdel kevert agyagot helyeztek, majd azt rétegenként tömörítették. (1. kép) A kiásott gödör szinte leletmentes volt, két kerámiatöredék került elő; ezek durva szemcséjű homokkal és kavicssal soványított anyagból lassú korongon készültek, egyenetlen égetésűek voltak. A leletek az Árpád-kor korai szakaszára keltezhetőek. Az árok szélessége 1,1 m, mélysége 0,9–1 m körüli volt, és mindenhol a bolygatatlan altalajba mélyítették. Sírokat nem vágtak át. A 3. szelvényben az alapozáshoz tartozó kis falszakasz került elő, amely folyami kövekből épült, fehéres-szürkés, magas mésztartalmú, durva homokkal kevert habarcs alkalmazásával. A falazat jó minőségű kivitelezést mutatott. E fölött a gótikus építési fázis járósíntje helyezkedett el. (2. kép)

A 10. szelvény metszetviszonyai (keleti és nyugati profil eltérései) félköríves szentélyzáródás (apszis) jelenlétére utalnak. A déli oldal teljes

1 *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia*. I. Bev. Fejérfpataky László. Budapest, 1885, 115.

2 *Székelv Oklevéltár*, új sorozat. I–VII. Szerk.: Demény Lajos, Pataki József, Tüdös S. Kinga. Bukarest–Budapest–Kölnsvár, IV. 37–39.

3 Az Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltára. *Matrix seu Inventarium bonorum Univerorum (...) Ecclesiarum Unitariae Religionis in Inclyta Sede Siculicali Keresztur Anno 1779*. 185.

4 Az északi oldalon levő kutatási felületeket és magát a feltárásokat a Magyar Unitárius Egyház építészeti tanácsadója, Furu Árpád követte nyomon.

1. kép: Alapozások a 2. szelvény nyugati metszetében:
1 – döngölt agyag (12. sz.); 2 – kövek, agyaggal feltöltve
(13. sz.); 3. – kiszedett falnegatív (15. század közepe)

mértékben elpusztult. A templom hossza nem volt pontosan megállapítható, mint ahogy szélességét is a párhuzamok segítségével becsültük meg.

Az általunk kutatott alapozási eljárás Erdély területén ritkának tekinthető; analógiái inkább a homokos altalajú alföldi régiókban figyelhetők meg (pl. Sárvármonostor, Kenderhalom, Zámónostor). Hasonló Udvarhelyszéken Kányádon, Máréfalván és Szentábrahámon került elő. A döngölt agyagalapozásra Kányád és Szentábrahám esetében kőfalazat épült. Nagygálamb-

2. kép: Felmenő falak a 3. szelvényben: 1. 12. sz., 2. 13. sz. a sajátágos alapozással

falva református templomának feltárása hozta, ahol döngöltagyag alapozású, köpenyfalas, a 12. század második felére keltezhető körtemplom nyomai kerültek a felszínre.⁵ Máréfalván viszont téglafalat emeltek. Itt a fal két külső síkját gondos kivitelezés jellemzi, míg a magkitöltés kevésbé igényes; a külső és belső falsorok helyenként kötésben kapcsolódnak egymáshoz. Feltételezhetően a 12. századra keltezett fenyédi templom is téglából épülhetett. A hasonló viseleti tárgyakkal keltezett tordátfalvi unitárius templom sírbetöltéseiben található téгла menyisége is hasonló szerkezetre utal, ahogy a küsmödi református templom esetében tett megfigyeléseink is erre utalnak.⁶

Noha Alsóboldogfalván korai viseleti tárgyak nem kerültek elő (egyik legkorábbi leletünk II. András 1205–1235 körüli pénzérme, a 32. sírbetöltéséből), de néhány temetkezés ehhez a templomhoz köthető. Ezekből a közeljövőben szénizotópos kormeghatározással igyekezünk pontosabb időrendet megállapítani.

Valamikor a 13. század második felében az első templomot teljesen elbontották. Helyébe szintén félköríves szentélyt építettek, de alaprajzában vidékünkön szokatlanul keskeny és hosszú volt. Az alapozás teljes mélysége 1,8–1,9 m volt. A legalsó, 65–70 cm mélységbe kövek voltak bedobálva, köztük nagy üregekkel, amelyekbe a víz sárga agyagot hordott be. Erre vastag sárga agyagréteg került, amely már tartalmazott habarcs- és tégladarabokat. Az alapozási gödör 70–80 cm széles volt, az alja felé trapéz alakúvá szűkült, ott már csak 50–60 cm szélességgel. A 3. szelvényben egy kis szakaszon sikerült a felmenő részt is megtalálni, amely 0,3–0,4 m széles volt, és erősen dél felé dőlt. Valójában csupán 2–3 kőorból állt. E kövek alatt felnőtt sírok nyomait (a lábak egy részét) dokumentáltuk. Több helyen is dokumentálni tudtuk, hogy mindkét oldalon 40–45 cm-rel, mielőtt a járószintet elérték volna, az alapozást 30 centivel kiszélesítették, így teljes szélessége körülbelül 1,3–1,4 m volt. Itt kezdődött a tényleges falazat. A korabeli felszín szintjét elérve a két fal közötti teret tömörített agyaggal töltötték ki, amelyre azután a felmenő falat emelték. A 9. szelvényben

5 Sófalvi András: Árpád-kori rotunda maradványai Nagygálambfalván. In: *Tanulmányok Benkő Elek hetvenedik születésnapjára*. Budapest, 2024, 329–340.

6 Nyárádi Zsolt: *Elpusztult templomok és kápolnák a középkori és kora újkorai Udvarhelyszéken*. Budapest, 2025, 20, 69, 113.

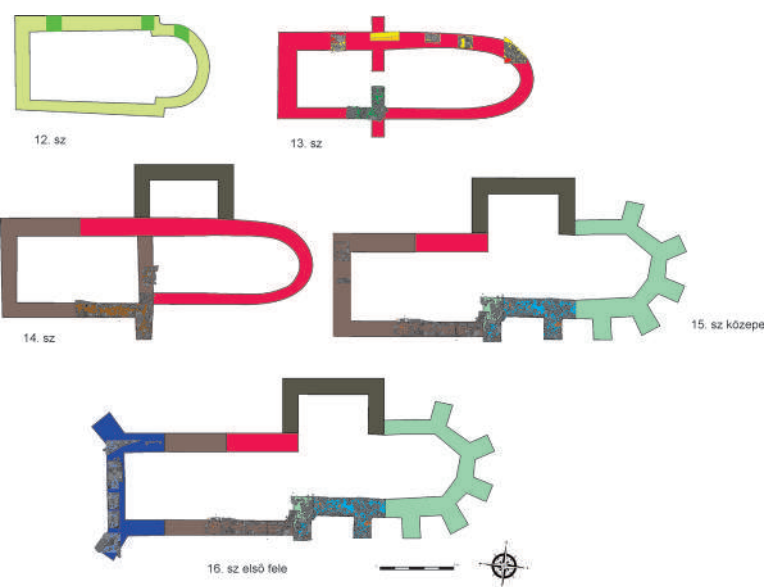

3. kép: Falképtöredék a 6. szelvényben

az alapozás ívelt volt, ami arra utal, hogy félkör-íves apszisa volt.

A nyugati és a déli oldalon már rendes habarcsos alapozást használtak, amely alatt a korábbi temető nyomai mutatkoztak. Ennek a templomnak a falait falképek díszíthették, hiszen egy nagyobb töredék másodlagosan került beépítésre a későbbi fázis alapozásába. (3. kép)

A 14–15. század fordulóján a hajó nagy részét újjáépítették, egy sekrestyével is kiegészítve az északi oldalt. A 15. század közepén a szentélyt lebontották, és sokszögzáródású, támpillérekkel támasztott gótikus stílusban építették újjá. Keltezéséhez az előkerült faragványok, valamint a szószék alapozásába beépített boltozat-

4. kép: A középkori templom építési fázisai

záró kövek és kőbordák használhatóak. A sekrestye ekkor nem épült újjá. A 16. század elején újabb építkezésre került sor, ekkor a hajót nyújtották meg, két saroktámpillérrel látva el. Feltehetően nyugati karzat is épülhetett, amelyet téglabordákkal boltoztak. A hajó nem volt boltozva, mivel a déli oldalon támpillérek nyomait nem észleltük. (4. kép)

Az ásatás során a templom körüli temető 42 sírját azonosítottuk, többségük koporsó és melléklet nélküli volt a 14–15. századból.

A 18. századi templomépítések során a déli oldalt jelentősen lesüllyesztették, egy teraszt alakítva ki, így a korai sírok ezen a részen elpusztultak az Árpád-kori járószintekkel együtt. (5. kép) Sajnálatos módon a tornyot a sekély alapozású késő gótikus hajófalra építették, így az jelentős mértékben megdőlt. Az aláfalazási munkálatok során viszont a középkori falakat ki kellett szedjék, hogy az alapozást ki tudják pótolni.

A lelőhely nagyfokú pusztulása ellenére is sikerült a 12. századi templom nyomait megtalálnunk, és összeállítanunk a templomfázisokat és azok időrendjét.

5. kép: Feltárt falszakaszok és temetkezések a templombelsőben

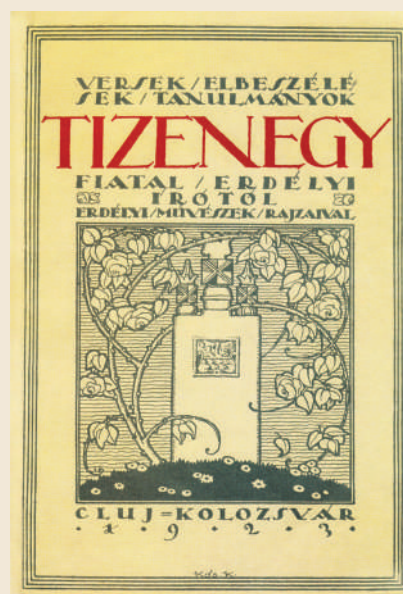
Balázs Ferenc, az író

Az 1923-ban kiadott Tizenegyek antológiája az 1918 utáni írói csoportosulás első közös fellépése, amelyben Balázs Ferenc mellett Dobai István, Finta Zoltán, Jakab Géza, Jancsó Béla, Kacsó Sándor, Kemény János, Maksay Albert, Mihály László, Szent-Iványi Sándor és Tamási Áron szövegei szerepelnek, és amelynek jelentősége erdélyi és összmagyar irodalmi szempontból vitathatatlan. Korábban Balázs Ferenc folytatásokban közölt mesékkel jelentkezik a Cimbora gyermeklapban. Útirajza, a Bejárom a kerek világot irodalmi siker. Regénye, a Zöld árvíz és emlékirata, A rög alatt mészköi lelkészségéből és aranyosvidéki vállalkozásaiból ihletődtek. Kéziratban maradt lírai meséit Kuti Márta rendezte sajtó alá 1973-ban. Verseiből Farkas-Wellmann Éva szerkesztett kötetet 2019-ben.

| BERKI TÍMEA

„Lám, az elmúlt öt év alatt volt-e alkalmam arra, hogy valami komoly írói munkával a világ elé lépjek? Pedig legalább nyolc könyvre való tervem alakult ki, amelyek közül a legfontosabbat, vallásos világfelfogásom kifejtését kár volt még idáig is halasztanom; hiszen kivettem magam annak a rágalomnak, hogy az nincsen. Most ezek közül a könyvek közül kettő-három talán valóra válik. És olvashatok. Csak az első két-három hónap nehéz, ameddig a könyv emelése is teher. De azután!” (A rög alatt)

„Magam is régóta akarom, mások is sürgetnek: az írást már el nem kerülhetem. Pedig áldozat ez a mások kedvének, vagy a magam hiúságának. Az életemből lopom el az órákat, hogy mását adjam az előző órák valóságos életének. Megrövidítettem az életemet.” (A rög alatt)

A Toroczkey–Rudnyánszky-kúria átalakulása

FURÚ XÉNIA

Három kúria is a tulajdonukban volt, melyek közül napjainkra csupán egy áll.

A Torockói-medence természeti értékeinek, népművészeti és épített örökségének témája számos író, kutató, képzőművész és látogató figyelmét felkeltette, ösztönözve ezen értékek védelmét. Ennek a figyelemnek tulajdonítható, hogy a Torockói-hegység természetvédelmi, Torockó pedig egyike annak a tíz romániai településnek, amely műemléki védeltséget élvez.

A vidék leglátványosabb műemléke a torockó-szentgyörgyi vár, amelynek építői, a Toroczkey (Thoroczkey, Toroczka, Thorotzkey) család,

már a 13. századtól kezdve uralták a völgy életét. A 16. században a Toroczkey család több ágra szakadt, tagjai pedig a vár alatti völgyben, Torockó-szentgyörgyön alakították ki nemesi rezidenciáikat. A 18. századra a család nemesi, grófi és bárói ágakra tagolódott, és három kúria is a tulajdonukban volt, melyek közül napjainkban csupán egy áll. A nemesi ág kúriájának leírását Weisz Attila és Bara Júlia művészettörténeti tanulmányában olvashatjuk, a 2011-ben a KonZol Kft. által készített pályázati dokumentációban.

A ma is álló, klasszicista stílusú kúria építéstörténete írott források hiányában elsősorban a főhomlokzat oszlopos tornáca alatt elhelyezett emléktábla, korabeli fényképek és felújítás előtti stílár megfigyelések alapján rekonstruálható. A bejárati ajtó felett beépített emléktáblán az építő Toroczkey Sándor neve és az építés éve, 1836 olvasható. A táblán egykor látható, Kelemen Lajos leírásából ismert Toroczkey családi címert lefaragták. A címerpajzsban „hegyével fölfelé álló, lapos szaggató ekevas, keresztben pedig két hasító ekevas volt látható”. A kúriában a korábban lebontott Toroczkey-udvarházakból átmentett (1640-ből és 1632-ből származó) címeres köveket is megőrizték.

1836-ra már elkészült a kúria magját alkotó, boltozott pincére épült, kétsoros elrendezésű, hathelyiséges lakórész és a két tornác. A 19. század második felében a délkeleti oldalon egy újabb helyiséggel bővítették, amelynek homlokzatát az eredeti épülethez igazították. Ezzel egy időben vagy valamivel később épülhetett a főhomlokzattal szemben álló melléképület, és kialakították a délnyugati homlokzat előtti kertet is.

Az építő nemes Toroczkey Sándor unokája, a fiatalon elhunyt Toroczkey Klára (1863–1892) házasságot kötött báró Rudnyánszky Bélával (1854–1928), aki kúriai bíró és a kolozsvári királyi törvényszék elnöke volt. Házasságukból egy fiú született, Gyula (1890–1968), aki a kolozsvári tudományegyetemen jogi és államtudományi dok-

torátust szerzett. Édesanyja halála után édesapja második felesége a Klára testvére, Mária (1870–1917) lett, mely házasságból két fiú született: Lajos István Péter (1894–1960) és Béla (1899–1926). Gyula, két féltestvérével együtt, megélte az első világháború borzalmait, majd 1920 után Budapesten találta őket a második világháború. Béla fiatalon halt meg, a harmadik testvér, Lajos, Kemény Erzsébettel kötött késői házasságot. Őket telepítették ki 1949-ben a kúriából két kisgyermekükkel: a nyolcéves Zsófiával és a hatéves Bélával. Ezt követően az épület üdülőként, majd gyermekszanatóriumként működött, ami több bővítést és belső átalakítást eredményezett.

Az épület és a kert egy része elhanyagolt állapotban került vissza 1996-ban a Rudnyánszky csalá-

lád tulajdonába, akiktől 1998-ban az Unitárius Egyház vásárolta meg. Tekintettel az épület állapotára, a Magyar Unitárius Egyház 2011-ben teljes körű felújításra és turisztikai célú hasznosításra készítettett átfogó tervet. Ugyan a pályázat sikeres volt, a megvalósításhoz szükséges önrész hiányában a beruházás megvalósíthatatlan maradt. 2022-ben a torockói önkormányzat várfelújítási pályázatának részeként, az országos helyreállítási program (PNRR) Várak útvonala program keretében a kúria felújítására is sor kerülhetett. A pályázat célja a várrom megerősítése, a kúriában látogatóközpont kialakítása és a két épület közötti útszakasz felújítása, illetve parkoló kialakítása volt. A pályázatot a torockói önkormányzat bonyolította le és készítette el, a főtervezői feladatokat az FKM Kft. építészcsoportja vállalta.

A felújított Toroczka–Rudnyánszky-kúriában kialakított látogatóközpontban a földszinti helyiségekbe kiállítótérket, előadóteret, tájékoztató teret és mellékhelyiséget terveztek, az épület alatti boltozott pincében pedig később kialakítható a kőtar. A melléképület és a kert még felújításra vár. Az előadóteremben Vernes András torockószentgyörgyi születésű festő helyi témájú műveit javasoltuk kiállítani, az ebből a teremből nyíló szobában pedig a vidék híres szülöttjét, Brassai Sámuel polihisztort és a Magyar Unitárius Egyházat bemutató kiállítás fogadja majd a látogatókat.

Szejkefürdői Unitárius Találkozó

2026. szeptember 12.

A kaláka – emlékek, gondolatok

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

A kaláka kiemelkedő helyet foglalt el az ingatlanok javításában.

Farkas Dénes nyugalmazott lelkész-esperest, egyházunk régi történeteinek egyik legjobb ismerőjét kérdeztem a kalákáról. Íme néhány emlék, gondolat.

„A kaláka szó a mai világban eltűnőben van. Nem annyira a szó, inkább amit ez kellene jelentsen. Minden faluközösségben voltak a határon utak, hidacsok, átereszek, az erdők körül is, és ezeket karban kellett tartani. Ennek az volt a neve, hogy a »faluk munkája«, amit az emberek kalákában végeztek, s a közösségi hirdető, dobos vagy a papírral eljáró önkéntesek hívták az embereket.

Az előjáróság megszabta, hogy egy háztájnak körülbelül hány napi falumunkát, kalákát kell elvégeznie egy évben. Mindenkinek kellett vinni magával megfelelő szerszámot, ásót, kapát, lapátot, eszközöket. A közösség legelőin is bozótítani kellett, hogy azok ne vaduljanak el. Egyházi vonatkozásban a kaláka kiemelkedő helyet foglalt el az ingatlanok karbantartásában és javításában, és ez az úgynevezett „kepehoradás” időszaka volt. A régi időben nem pénzben fejezték ki az egyházfenntartás és a paptartás járulékát, hanem terményben. Ennek behordása egy meghatározott napon történt, ahol a falukalákában asztagba rakta vagy pedig szín alá a pap bérét megillető gabonamennyiséget, s várták a cséplőgépet. Mikor a paphoz ért a cséplőgép, akkor újra egy nagy kalákát rendezett az egyházközség keblitanácsa, és elkezdődött a

cséplés időszaka, amely szeretetvendégséggel ért véget. Sok esetben berbécset nyúztak, és annak a tokánya volt az ünnepi eledel. A szocializmusnak, ama megbukott régi világnak köszönhetően az emberek pénztelen világban éltek, akkor kitalálták az asszonyok, hogy egy héten 1-2 tojástart adományoznak a köz javára, azt összegyűjtötték, eladták, megvolt a pénzalap. Volt egy vak pap, Zihanyi József, alkalmanként parókiáról parókiára járt, fenntartása érdekében szerveztek közmunkát.

Még egy konkrét történetet elmesélek: 1946-ban az akkori székelyszentmiklósi pap, Lukácsi Mózes és felesége gyűjtöttek: csepőt, kendert, megszövezték a vásznat. Ipó László Székelykeresztúron élő festő gyönyörű székelykaput festett a vászonra, és gördülő függönyt készítettek belőle a kultúrotthon színpadjára. Voltak hozzáállásban kifogástalan gondnokok is, akik tanácsban és munkában is segítettek a papot: „a Sásban levő birtokot tessék megdolgozni”, vagy „tiszteletes úr, hívjon kalákát, s dolgozzuk meg, ne maradjon ott”. A papi lakot állandóan kellett javítani, az egy közönséges rönkház, melyet kalákában a hívek segítségével tettek meg. Az emberek kellő alázattal viszonyultak papjukhoz és tanítójukhoz. A rendszeres művelődési tevékenység általában egy szindarabos bál volt, s azon kívül a faluközépén összegyűltek minden vasárnap háromkor, a délutáni istentisztelet után, és felolvasták az újságot, adott esetben más természetű dolgot, és beszélgettek. Mindig volt olyan ember, aki szélesebb látókörrel és tapasztalattal rendelkezett, aki volt Amerikában: Farkas Mózes és Vári Dénes, ők meséltek.”

A küldetés

CSÉCS MÁRTON LŐRINC

*Nehéz vállalás,
de az egyik leg-
szebb.*

Bevezető

A küldetés. A hozzá kiválasztott bibliai szakasz pedig a címerünket megihlető vers, az értékrendünket egy mondatba összesűrítő Máté 10,16: *Íme, én elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé: legyetek azért okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok!* Azaz teljes lényünkkel legyünk figyelmesek a világ rezgéseire, de legyen bennünk képesség madártávlatból is látni és láttatni a valóság teljes képét.

Kígyó és galamb. A ráció és szív együttese. A kételkedés útján megszenvedett bizonyosság és a mindent megbékéltető hit kettőssége. Címerünkre festettük, hogy ha alkalomadtán rosszra is törünk, ha ijesztőek is vagyunk, akkor is a szeretet jegyében műveljük a jót, és legyen bennünk naivitás is, de készítés is arra, hogy megóvjuk magunkat emberségünk elvesztésétől, elembertelenedésünktől. Kígyó és galamb. Nehéz vállalás, de az egyik legszebb.

Irodalmi elemzés

Ha a *legyetek okosak, mint a kígyók és szelídek, mint a galambok* intést megfogadjuk, akkor minden rendben lehet, akkor a farkasok megszelídülnek. Nem veszélyes juhokként a farkasok között?

A küldetés olyan, mint a nemes páncél. Kíváncos. Jó, ha van. Státust és rangot ad. Keretbe helyez. Biztonságot ad.

Páncél a küldetés, ami akkor fog jól, ha nehézkesen mozog az apparátus, és megvannak a lelket megkötő formák.

A küldetés egy fontos cél érdekében megnyilvánuló szándék. Egy konkrét művelet. Megbízás. Elvégzendő feladat. Küldetése mindenkinek van, csak nem mindegy, kinek/minek a szolgálatában, és mire használja, mennyire használja fel.

A latinok azt mondták a küldetésnek, hogy misszió. Tág értelemben megbízást jelent. Feladatok teljesítését.

Mint juhokat a farkasok közé... nem valami biztató. *Átadnak törvényszékeknek, megkorbácsolnak zsinagógáikban, helytartók és királyok elé hurcolnak...* de ne aggódjatok. *Testvér és szülő is meggyőlöl,* de ki kitart, az üdvözülni fog. Legyen hitetek abban, amit csináltok, amire megbízást kaptatok. S akkor nem esznek meg. *Ha egyik helyen üldöznek, menjetek a másik városba.* Ne féljete, mert nincs rejtett dolog, ami ki ne derülne. Akkor lesztek okosak, mint a kígyók és szelídek, mint a galambok, ha amivel sötétben egymást között egyetértetek, azt napvilág is képviselitek. Amit fülbe súgva hallotok, és hat a lelketekre, és igaznak ismeritek: azt háztetőkről hirdetitek. Ne féljete senkitől, mert még hajatok szála is számon van tartva. Csak legyetek hűek. Mert az a legszegényebb ember, ki nincs akihez és amihez hű legyen. Ti ahhoz legyetek hűek, amibe beálltatok, amire küldetést kaptatok, mert aki megtagad, azt majd megtagadják.

Történeti, kulturális háttér

Mint juhokat a farkasok közé... Vannak bibliamagyarázók, akik megdöbbennek azon, hogy Jézus ilyen rossz véleménnyel van a honfitársairól, korának emberiségéről.

Ha elolvassuk a Máté 10,5–6 verseket, kiderül, hogy a küldetés csak Izrael elveszett juhaira irányul, de az sem valami könnyed megbízatás. Pogányokhoz vezető útra nem térhetnek ki, samaritánusok városába nem mehetnek be.

Belmisszióra való felhívás van elrejtve a versbe. Mintha azt mondaná: első lépésben az elveszett mieinkhez jussunk el. De a mieink is veszedelmesek. Farkasok közé küldelek – szól az evangélium. Kiszolgáltatott helyzetbe. De mégsem reménytelenbe. Hiszen a dolognak van folytatása.

Teológiai értelmezés

A tanítványok nem eszköztelenül küldetnek a farkasok közé. Mindenik, még Júdás is, az Iskáriótes, akiről már itt a tizedik fejezetben lehet tudni, hogy el fogja őt árulni: megkapja. Hatalmat kap az összes tanítvány a tisztátalan lelkek felett, hogy kiűzzék azokat és gyógyítsanak mindenféle betegséget és erőtlenséget.

Teológiai értelemben a küldetéshez legalább három szereplő szükséges: a küldő, a küldött és a címzett.

Íme én elküldelek titeket... a nyelvtani struktúra egyértelművé teszi azt, hogy az, aki küld, nem biztosít védelmet, de teljes mértékben áthelyezi a felelősséget a küldöttekre.

Ha vállaljuk a küldetést, akkor vigyünk végig. Ha elvállaltuk, elköteleződünk, és ezt szabad akaratból tettük, akkor a hozzáállás felelőssége a miénk.

Alkalmazás

Mit kell tenni, hogy sikerrel járjanak? 1. *Hirdesétek, hogy elközelített a mennyeknek országa.* De ennyi nem elég. 2. *Gyógyítsatok betegeket, támaszatok fel halottakat, tisztítsatok meg leprásokat, űzzetek ki ördögöket. Ingyen kaptátok, ingyen adjátok.* Ne csak beszéljétek. Csináljátok is dolgokat. Megvan hozzá a hatalmatok.

Hogy tud megmaradni a juh a farkasok között? Hát úgy, ha bizalommal és hittel csinálja. *Ne készüljétek az útra se arannyal, se ezüsttel, se rézpénzzel, se bottal, se tarisznyával, se váltóruhával. Mert méltó a munkás a maga kenyerére.* Legyetek rákényszerülve arra, hogy jól csináljátok, és akkor jó lesz.

És csak ott időzzetek, ahol méltóság van. Ha valaki nem fogad be titeket, ha valaki nem hallgatja meg a beszédeket, ti megadtátok az esélyt, de onnan menjétek el.

Küldetés a téma. Hogy emlékeztessük magunkat arra, hogy kik vagyunk, milyen gyönyörűséges ígát vállaltunk magunkra, azt miért vállaltuk el.

Nemcsak feladatunk van, hanem Isten kegyelméből hatalmunk is, csak úgy kell élni vele, ahogy tanították, s el nem felejtve, hogy kinek szolgálatára és szolgálatában.

Kedves Simon, akit római módra Péternek hívnak, kedves András és Jakab, kik Zebedeusnak vagytok fiai, János testvér, Fülöp és Bertalan, Tamás és Máté, a vámszedő, Jakab, Alfeus fia. Taddeus és Simon, a Kananeus fia, Mária és Márta és Júdás, az Iskáriótes, ki elárulod Mesteredet: menjétek, mint juhok a farkasok közé, de ott legyetek okosak, mint a kígyók, s szelídek, mint a galambok. Megvan hozzá a hatalmatok, hogy jól legyetek!

Bakancslista

RÁCZ NORBERT ZSOLT

Százszor visszafordultam volna, ha a mögöttem lévő táv nem lett volna egyre nagyobb.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület kolozsvári fiók-szervezete minden esztendőben megszervezi a Jókai Mór Emlék- és Teljesítménytúrát. Lényegében egy gyalogos útról van szó, Kolozsvár és Torockó között. A túrának több kisebb-nagyobb részlete van, a teljes táv pedig mindösszesen 55 km. Bár több alkalommal is bejártam a túra valamelyik részét, életemben eddig csak egyetlenegyszer vállalkoztam a teljes táv megtételére. Nem készültem fel kellően. Előtte való napon sétáltam kb. tíz kilométert a városban, gondolva, hogy a fennmaradó 45 is nagyjából ugyanolyan lesz. Mi olyan nehéz benne, hiszen csak gyalogni kell – mondtam magamban pökhendien. Persze volt bennem egy kis bizonytalanság, de a kalandvágy, az izgalom legyűrte azt. Reggel hat órakor indultunk két barátommal Kolozsvár végétől, bízva abban, hogy naplemente előtt megérkezünk Torockóra. Velünk együtt indult még jó pár túrázó. Ki sétálva, ki szaladva akarta megtenni a távot. Voltak közöttük olyanok, akik már dél körül meg is érkeztek Torockóra, és sörrel a kezükben várták, hogy megfőjön a szervezők által biztosított gulyás. Mondanom sem kell, mi nem tartoztunk közéjük...

Aranyosrákosig nem is volt különösebb gond. A Tordai-hasadék meredek kaptatója megdolgozott, az igaz, de jó ritmusban haladtunk, gyönyörködtünk a tájban, élveztük a túrát. A Székelykő alatti utolsó fő pihenőpont, az aranyosrákosi EKE-vár utáni 17 kilométer vi-

szont egészen másnak bizonyult. Az első emelkedőnél éreztem már, hogy lassan minden erőm elfogyott. Felsebesedtek a lábujjaim, sajogtak az izmaim, s úgy ziháltam, mint egy gőzmozdony. Minden lépés külön elhatározást igényelt, és a Székelykőre felvezető enyhe, de szívósan kitartó emelkedőt immár nem annyira a lábaimmal, hanem a fejemben tettem meg. Százszor visszafordultam volna, ha a mögöttem lévő táv nem lett volna egyre nagyobb. A hegy nem kímélt, egykedvűen emelkedett felfelé, s amikor megkönnyebbültem, mert a csúcsra felértem, akkor hasított belém, hogy ott van még a meredek leereszkedés Torockóra. Ez máskor nem okozott gondot, ám most, a végtelenségig kifacsart térdeimnek igazi próbatétel lett. Így érkezünk meg Torockóra messze sötétedés után, amikor már a szervezők közül is csak alig maradt pár személy. De megérkezünk! Húséges barátaim bátorítása nélkül nem sikerült volna, az biztos. Köszönetemet nem is tudom nekik kifejezni.

Nagyon kemény megpróbáltatás volt számomra, de a siker mégis büszkeséggel és örömmel töltött el. Egy picivel talán alázatosabb is lettem tőle, s el is gondolkodtatott mindaz, ami velem történt. Sajgó sebeimet kenegetve tekintettem vissza az útra, és igyekeztem tanulságot is megfogalmazni róla. Ezek közül osztok meg néhányat. Hátha akinek hasonló tapasztalata volt, ki tudja majd egészíteni a sajátjaival.

1. A hosszú út idővel nemcsak kint, hanem bent is tekeredik. Kezdetben szép a táj, jóleső a beszélgetés, később érzések, gondolatok, emlékek, vágyak, elvarratlan szálak akadnak fel a fák csúcsán, sziklaormokon. Az én kitüremkedik belülről, s rátelepedik a külvilágra. Varjak szállnak, szél suttog, nap süt, patak csobog, de ezek belső hangokat hordoznak, rólad beszélnek. Talán ez teszi a zárandoklatot azzá, ami: lelkigyakorlattá. Ott sem a megérkezés a cél, hanem az úton levés...

2. A külvilágra ráterülő belvilág eggyé válik a külső valósággal. A föld felszívja a szomorúságot, a nap felolvasztja a bűt, a füvek felnedvesítik a száradt lelket. A zárandok megtisztul,

megnyugszik, másképp lélegzik, s még a megpróbáltatásokkor is otthonosabban mozog a környezetében. A test elfárad, de a lélek pihen.

3. A túra elején Torockó volt a cél. Idővel a következő lépés lett az. Mikor az erőm fogytán volt, egyre csüggedtebben néztem az előttem levő magaslatra, jesszusom, oda még fel kell érni, s onnan ki tudja, hogy mennyit kell még menetelni. Ez elkészerített. Idővel feladtam a magaslatok, célok szemlélését. Erőm se, kedvem se maradt erre. Ehelyett arra összpontosítottam, ami előttem volt: a következő lépésre. Lépj egyet, majd még egyet, aztán megint egyet. Ne mindig a célt fürkészd, hogy közeledik-e, hanem csak menj az úton. Torockó nem távolodik el, a Székelykő pont ott van, ahol lennie kell, ha csak a szemed hunyorítod, közelebb hozzá sosem kerülsz, csak jobban elfáradsz. Figyeld a mostot, a jelenlevőt, s a közvetlenül előtted lévőket. Minden lépés közelebb visz, az sem kétséges, hogy a cél előtted van valahol messze. Te csak lépj egyet, majd még egyet, majd még egyet...

4. Az önsajnálát kellemes, de semmire se jó. Fáj a lábad? Rendben, de ha minden figyelmeddel beleköltözöl ebbe a fájdalomba, mit érsz el? Könnyebb lesz? Egyáltalán nem, sőt nehezebb, mert a „szegény én”-ária semmiben sem segít, sőt megerősít egy tévképzetben, abban, hogy neked miért nem fog sikerülni. Fáj a lábad? Rendben, hadd fájjon, fogadd el, s menj tovább!

Fotó: Veres Ágnes

5. A világ kegyetlenül szép. Veled szemben egykedvű. Nem is segít, nem is árt. Te jársz a föld hátán, az meg éli a maga föld létét. Nem rólad szól, te vagy a része. Csodáld a szépségét. Egykedvűségében is olyan sok mindennel ajándékoz meg, de ne várd, hogy szándékod szerint hajoljon meg.

6. A megpróbáltatásokkor jól jönnek a jóbarátok. Egyedül sokkal nehezebb. Ha van, aki felrázzon, vagy csak megálljon, amikor meg akarsz állni, az sokat segít. Nem vihetnek a hátukon, de mégis hordoznak. Nem a hátukon, a lelkükön. Ez nagyon fontos!

7. Nincs olyan meredek kaptató, amelynek ne lenne csúcsa, nincs olyan ereszkedő, amelynek ne lenne alja. A katlanok szépek, mert körülölelnek, s el lehet bújni bennük. A csúcsok szépek, mert messzire lehet onnan látni. De mind le, mind fel, el kell jutni. Ez erőfeszítést igényel. Az erőfeszítés viszont nem végleges. Egy idő múlva felérsz, vagy leérsz, oda pedig sok apró lépés vezet. Lépj egyet! Majd még egyet...

8. Ha elfáradsz, ülj le, de ne süppedj bele egészen a pihenésbe! A hosszú gubbasztás után a legnehezebb újra elindulni. A fáradt izmok begörcsölnek, nem akarnak engedelmeskedni. A pihenés lassulás, szusszanás, de nem lehet elengedés. A leghosszabb pihenő után éreztem leginkább azt, hogy nem bírom ki a távot. A test is, a lélek is a kényelmet szereti. Ha engedsz neki, sosem érsz el sehová. Az akarat viszont erősebb lehet ezeknél.

9. Ne vedd félvállról a dolgokat! Készülj fel, légy alázatos! Legyél körültekintő, óvatos, eddز többet! Amit tehetsz, ne bízd a véletlenre! Ne vigyél magaddal felesleges dolgokat se útra, se életre. Mindig kérdezd meg: vajon tényleg szükségem van erre? Mindig kérdezd meg: vajon fel vagyok készülve?

10. Higgy! A Torockók és Székelykők pont ott vannak, ahol lenniük kell. S el is fogsz oda jutni. Ez a legerősebb erő, amikor a felszín, az izmok kezdik feladni. Csak még egyet kell lépni, s aztán még egyet...

Itt az idő, vár a világ ezer ösvénnyel s ezer bölcsességgel. Indulj, induljunk!

Mesével, zenével és hagyományokkal az élhetőbb világért

Az elmúlt napokban Rizmajer Ildikó, az Újharthyáni Német Nemzetiségi Általános Iskola tanító-mesterpedagógusa, a Népmesekincstár Me-

sepedagógia foglalkozásvezetője, és Fehér Viktor népi hangszerkészítő, citerás Erdővidéken tartottak mesepedagógiai foglalkozásokat óvodákban és iskolákban. A kétnapos program során Vargyason, Székelyszáldoboson és Nagyajtán találkoztak 107 gyerekkel.

Rizmajer Ildikó elmondta, hogy pedagógiai pályája során mindig az alkotás, a kreativitás és a gyermekek lelkivilágának megszólítása vezette. A mesepedagógiával való találkozása egy Bajzáth Mária által tartott előadáshoz köthető, amely elindította őt a népmesekincstár módszerének útján. Azóta vallja, hogy a népmese nem csupán történet, hanem „a lélek nyelve”, amely segíti a gyerekeket önmaguk és a világ megértésében. A foglalkozások célja, hogy a gyermekek élményszerűen találkozzanak a hagyományokkal, és olyan belső képeket, készségeket alakítsanak ki, amelyek erősítik a nyelvi fejlődést, a figyelmet és a képzelőerőt. Mint fogalmazott, a mesék segítenek a félelmek feldolgozásában, a megküzdési stratégiák kialakításában, valamint abban is, hogy a gyerekek megtapasztalják: „minden lehetséges, és mindig érkeznek segítők az életben”.

A program egyik különlegessége az élő zenei kíséret volt, amelyet Fehér Viktor biztosított. Saját

készítésű hangszereivel is hozzájárult az élményhez, még közelebb hozva a gyerekekhez a népi kultúra világát.

Rizmajer Ildikó hangsúlyozta: a mai, erősen képernyőközpontú világban különösen fontos a mesehallgatás, amely fejleszti a belső képalkotást, gazdagítja a szókincset és erősíti a tartós figyelmet. Tapasztalatai szerint a gyerekek lelkesen várják ezeket az alkalmakat, és sokszor hosszú időn át megőrzik az itt szerzett élményeket. A kétnapos erdővidéki látogatás így nem csupán egy foglalkozássorozat volt, hanem közösségépítő, hagyományörző és nevelő küldetés.

| FERENCZ TÍMEA ESZTER

Határtalanul, szeretettel

A Határtalanul pályázat keretében, valamint a Gondviselés Segélyszervezet munkatársainak szervezésében volt szerencsénk meglátogatni Erdővidéken a székelyszáldobosi óvodásokat. A gyerekek és családjaik nagy izgalommal készültek a találkozásra, mi pedig számukra kedves és hasznos meglepetésekkel ajándékoztuk meg őket. Az öröm szemmel látható volt, a nagyobb diákok pedig egy kis időre visszacsöppenhettek a gyermekkorba, amikor leültek és együtt játszottak a kicsikkel.

Mi magunk is megtapasztalhattuk a székely vendégszeretet önzetlen kedvességét: frissen sült fánkkal és italokkal vártak bennünket. Emlékeül egy, a gyerekek által készített viráglenyomatot kaptunk tőlük.

| BUGYI NAGYKÖZSÉGI
KAZINCZY FERENC ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS A. M. I. KÍSÉRŐ PEDAGÓGUSAI

Két közösség lelkésze

Vasárnap, június 7-én lelkészbeiktatási ünnepség zajlott Abásfalván. Lőrinczi Eszter, Abásfalva új lelkésze, a homoródkeményfalvi gyülekezet beszolgáló lelkésze is egyben.

Egy 2024-ben elnyert ösztöndíjnak köszönhetően rendszeres kapcsolatban állok az abásfalvakkal, gyakran találkozunk és beszélgetünk arról, hogyan tudnánk megőrizni a falu szépségét, hogyan tudnánk vigyázni arra a különleges

szellemiségre, amely Abásfalvát Abásfalvává teszi, és arról is, hogy ahol szükséges, ott hogyan lehetne leporolni, újra láthatóvá tenni az értékeket. Velük a múlt segítségével a jelenben a jövőn gondolkodunk: építészeti koncepciókban, tervekben, megvalósításokban, mindig az emberek igényeihez és lehetőségeihez igazodva. Ezek a beszélgetések számomra mindig egy szövődő szőnyeg képét idézik. Ahogy a sorok egymás után megjelennek a szövőszéken, úgy jelentek meg egymás után az emberek, az ötletek és a lehetőségek is. Bevallom, akkor még nem

láttam pontosan, milyen mintává állnak majd össze ezek a szálak. Ma már úgy érzem, valóban egy szép kék sávval bővült a mintázat. És talán ennek a közös munkának, ennek az egymásra találásnak is volt egy kis szerepe abban, hogy a két falu lelkészt kapott.

A legszebb minta azonban vasárnap szövődött közös szőnyegünkbe.

Nem kellett senkit biztatni vagy noszogatni. Az ünnepet megelőző hetekben kalákák és közmunkák zajlottak mindkét faluban. Sokan dolgoztak azért, hogy méltó legyen ez a nap. Az ünnep hétvégéje is munkával telt sokak számára, de hiszem, hogy ezt mindenki örömmel vállalta. Jó volt látni, hogy Abásfalva és Keményfalva közössége együtt készült, együtt örült, együtt ünnepelt.

Számomra ez talán még magánál az eseménynél is többet jelentett: annak bizonyosságát, hogy van közösség, van tenni akarás, és vannak emberek, akik fontosnak érzik a közös ügyeket.

Az új lelkésszel és a két falu közösségével még sok tervünk van. Sok új sor, sok új minta vár még arra, hogy helyet kapjon ezen a közös, folyamatosan formálódó szőnyegen. A vasárnapi ünnep pedig reményt ad arra, hogy egyre többen lesznek azok, akik jó szándékkal csatlakoznak hozzánk, és velünk együtt szövik tovább azt. Lőrinczi Eszter már az első alkalommal olyan szálát adott a kezünkbe, amely még szebbé szelídíti mindazt, amit együtt szövíünk: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én Lelkemmel!” Ezzel nemcsak szolgálatának alapját jelölte ki, hanem nekünk is példát mutatott. Egy olyan világban, ahol gyakran az erőt, a pozíciót vagy a hangosságot keressük, jó volt hallani az emlékeztetőt: a valódi építkezés másképp történik. Lélekkel. Figyelemmel. Egymás felé fordulással.

Örömmel követjük ezt az utat, és bízunk benne, hogy a közösen szőtt minta ettől válik majd igazán széppé.

Isten hozta e két közösség új lelkészét, szeretettel köszöntjük!

| MÁRTON ILDIKÓ

Írások a kitartás, a közösség és a változás erejéről

Összefonódó történetek

NAGY GIZELLA, SZTRANYICZKI ZSÓFIA

„Történeteket írunk, hogy értelmet adjunk az életünknek. Történeteket írunk, hogy emlékezzünk. Hogy megőrizzük a mulandó pillanokat. Hogy gyógyítsunk. Hogy inspiráljunk. Hogy reményt adjunk. Hogy átalakíthassunk és átalakuljunk a folyamat során” – olvashatjuk az ICUUW (Unitárius Univerzalista Nők Nemzetközi Szervezete) világhálós oldalán megjelent *Összefonódó történetek. Írások a kitartás, a közösség és a változás erejéről* című digitális könyv bevezetőjében.

Az ICUUW és az UNOSZ közös szervezésében 2024. szeptember 5–8. között Kolozsváron megrendezett unitárius és unitárius-univerzalista nők negyedik világtalálkozóját megelőzően arra kértük a jelentkezőket, hogy hozzanak magukkal egy 20 × 20 cm méretű – a kultúrájukhoz vagy valamilyen életeseményhez kapcsolódó – textíliadarabot, és pár mondatban írják le, miért hozták el épp azt. Összesen hatvan textília érkezett, különböző méretben. A rövid, pársoros írások sokféle érzést indítottak el bennünk, és megszületett a vágy, hogy kérjünk hosszabb írásokat. Ezért a résztvevőket arra kértük, hogy küldjenek írásokat az esemény témájához kapcsolódóan, a békéhez vezető út és az új perspektívák keresésének jegyében: személyes vagy női felmenők történeteit, amelyek lelkesítenek és alakítanak, hozzájárulva egy sokszínű betűkből szőtt, békét, méltányosságot, tiszteletet és méltóságot teremtő közös unitárius-univerzalista „szőnyeg” létrehozásához. Így született meg az UNOSZ és ICUUW második közös kiadványa,

amely egyelőre elektronikus formátumban olvasható. A könyv négy kontinensről érkezett magyar, angol és két bantu nyelvcsaládhoz tartozó nyelven íródott: az egyik ekegusii nyelven, amelyet elsősorban Kenya Kisii és Nyamira megyéiben beszélnek, a másik pedig ruandaiul, azaz ikinyarwanda nyelven. Minden történet először angolul, majd anyanyelven és magyar fordításban szerepel a könyvben.

Az írások sajátos életutak tanúi: nehézségek, örömök, ellenállási tettek, személyes válságok és túlélési történetek hordozói; a gyász és a veszteségek feldolgozásának, illetve a megküzdések és érzékeny, fájdalmas helyzetek kezelésének pillanatait rögzítik.

Mi a közös bennük? Mindegyik történet során „bezáródtak az ajtók, a falak”; főszereplői „mint ha ejtőernyő nélkül léptek volna a mélységbe”, „megrekedtek a gyász megélésében, elfogadásában”, vagy szertefoszlott álmokkal kellett szembesülniük. Különleges életigenlő, akadályokat erővé formáló erő hajtja őket.

Ezek a páratlan történetek kollektív egészbe fognak össze, megteremtve ezáltal kapcsolódásunk és közös emberségünk gyönyörű lenyomatát. A világtalálkozó fő előadója, dr. Maureen Porter találkozóan fogalmazta meg, hogy mi „világszőnyeg” vagyunk, amelyet sok különböző színű fonálból szőtték össze, változatos virágmotívumokkal és egyedi, ragyogó csillagokkal. Különbözünk egymástól, de mindannyian osztozunk azokban az alapelvekben, amelyeket hitünk tartós szálai alkotnak. Ebbe a sajátos élményvilágba hívunk belemerülni, amely a világtalálkozó résztvevői által hozott textíliák illusztrációit is tartalmazza, ezáltal gazdagítva a történetmesélést.

A kiadvány itt olvasható:

Nyár előtt, délután

IFJ. MEZEI CSABA

Egyszerűen arra kérlek, hogy vedd kezédbe az időt.

A füzetek beteltek, a golyóstollak csak halványan írnak már. A táblán: áció-káció-akáció. Görnyedt, fáradt háta egyenesednek ki, hogy utoljára bírják el az oly nehéz iskolatáskát, és tudod, hogy valami nagy közeledik. Még egyszer körbenézel: vizslát és vizsontlátásra! Kilépsz az ajtón, délután van. Nincs semmi dolgod mára, se holnapra, sőt egészen őszig. Átjárja tested a szabadító nyári fuvallat, és szembeötlik, hogy az a sok terv, a sok elmulasztott akarat most egyetlen pillanatban összpontosul, és te mint újdonsült milliomos tervezgeted, hogy mivel fogod eltölteni az idődet.

Hát, amikor én voltam a te helyedben, én bizony hazamentem, az iskolatáskámat a szoba sarkába hajítottam, hogy ott lepje be a por, aztán... nem csináltam semmit. És talán ez a semmittevés esett a legjobban a sok munka, tanulás, házi feladat-írás után, vagy talán egyszerűen csak az, hogy nem kellett korán kelni. Bevallom, az én nyaraim mindig a délig alvásról és a lustálkodásról szóltak, azonban csak mostanság jöttem rá, hogy mekkora bolond is voltam valójában. Ma már nem tudnám elképzelni a nyaramat táborok és rendezvények nélkül. Valami megmagyarázhatatlan erő húz magához, hogy egy hónapra át egyetlen táskába tömörítsem az egész életem.

Na de most nem az a célom, hogy lelkiismeretfurdalást keltsek benned csak azért, mert neked is jólesik lopni a napot, meg kicsit tovább aludni

a szokásosnál. Csak egyszerűen arra kérlek, hogy vedd kezédbe az időt. Menj el a barátaiddal arra a rendezvényre vagy fesztiválra, amire mindig is el akartatok menni. Fogj neki és tanulj meg játszani azon a hangszeren, amin mindig is szeretted volna játszani. Menj és fotózd le azt a tájat, ami mindig elámitott téged. Tanuld meg és tökéletesítsd azt a táncmozdulatot, ami a legjobban fejez ki téged. Fesd meg a benned lévő színvilágot. Írd meg azokat az érzéseket és gondolatokat, amelyek áthatják az egész lényedet. Gyúrd át a mulandót, hogy a végtelenbe mutasson!

Hidd el nekem, hogy a Maldív-szigetek jövőre is pontosan ott lesznek, mint most, de úgy, ahogy most vagy, amilyen magas, szép, okos és jó gondolatokkal teli, csak egyszer leszel. Hát arra kérlek, hogy örökítsd meg azt a személyt, aki most vagy, hogy vissza tudjál majd nézni öt vagy tíz év múlva, és lásd, hogy ki voltál.

Oszd meg a világgal, oszd meg velünk, hogy te most ki vagy! Mutasd meg a benned rejlő egyediséget, amit nem lehet másolni, nem lehet megismételni, mert az csak a tiéd. És ne tarts attól, hogy mások mit gondolnak, hogy hogyan látnak téged, mert ez a pillanat csak rólad szól, nem másról. Hidd el nekem, hogy tényleg nincs mitől tartanod, nincs mit vesztened, és cserébe nyersz valami igazán maradandót. Négy betű, nagyon egyszerű: ArtZ. A többi pedig legyen csak történelem.

Egyházunk hírei

Egyetemes lelkészi értekezlet Kövenden

Május 12-én a Kövendi Unitárius Egyházközség adott otthont az egyetemes lelkészi értekezletnek. Csécs Márton Lőrinc, a Kolozs–Tordai Uni-

tárius Egyházkör esperese bibliamagyarázata után Bálint Róbert Zoltán előadásában Balázs Ferenc küldetéstudatának és szolgálatának a mai lelkészi hivatás számára is aktuális üzeneteit mutatta be. Délután egyházunk jövőjéről és stratégiai útkereséséről Czire Szabolcs teológiai tanár és Rácz Norbert Zsolt missziói előadó-tanácsos vezetésével folyt közös gondolkodás.

Lázár Levente a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör új esperese

A Kadácsi Unitárius Egyházközségben megtartott esperesválasztó köri közgyűlésen az egy-

házkör új esperesévé Lázár Levente korondi lelkészt választották. A közgyűlés résztvevői áttekintették az elmúlt egyházi év eseményeit, a gyülekezetekben végzett szolgálati és közösség-építő munkát is.

Közgyűlést tartott a Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör

A Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör közgyűlésére a kénosi egyházközségben került sor május 16-án. Pál János körü közügyigazgató áhítata után az ünnepi istentiszteleten Lőrinczi Eszter abásfalvi lelkész szolgált, az énekvezéri szolgálatot pedig Sorbán Enikő végezte. A részt-

vevőket Andrási Benedek főjegyző, Tódor Vende felügyelőgondnok és Szabó László, a Gondviselés Segélyszervezet elnöke is köszöntötte. A közgyűlés során értékelték az elmúlt egyházi esztendő eseményeit és az esperesi vizitációk tapasztalatait.

Közgyűlést tartott a Kolozs–Tordai Unitárius Egyházkör

Május 16-án a Várfalvi Unitárius Egyházközségben tartotta közgyűlését a Kolozs–Tordai Unitárius Egyházkör, amelyen az egyházközségek és az egyháztársadalmi szervezetek képviselői vettek részt. Az áhítatot Vagyas Attila körü közügyigazgató tartotta, az énekvezéri szolgálatot pedig Pálfi Ildikó nyugalmazott énekvezér végezte. A résztvevőket Fodor Dorottya rangidős felügyelőgondnok köszöntötte, majd Kolozsi

Ernő felügyelőgondnok ismertette a közgyűlés tárgysorozatát. Csécs Márton Lőrinc esperes előterjesztette esperesi jelentését, és megköszönte a részjelentések készítőinek munkáját. A közgyűlés során megválasztották a megüresedett főtanácsi tisztségek új betöltőit is. Az ünnepi istentiszteleten Rüszt-Fogarasi Tibor kolozsmonostori unitárius lelkész szolgált.

Pipében ülésezett a Küküllői Unitárius Egyházkör közgyűlése

A Küküllői Unitárius Egyházkör rendes évi közgyűlését a pipei egyházközségben tartották. Márkos Hunor-Elemér esperes áhítatát követően Miklós-Szabó István körüli felügyelőgondnok köszöntötte az egybegyűlteket. A tanácskozás során elhangzott az esperesi évi jelentés, illetve az egyházköri élet különböző területeit összefoglaló részjelentések. Kiemelt napirendi pontot képeztek az egyházköri választások: Szabó Zsuzsannát, a küküllődombói egyházközség volt gondnokát körüli felügyelőgondnokra, míg a Főtanács világi képviselőjévé Márkos Csabát, a küküllődombói egyházközség jegyzőjét választották. Az

ünnepi istentiszteletet Molnár Attila közügyigazgató, a magyarsárosi egyházközség lelkésze tartotta, a kántori szolgálatot Orbán Fitori Dezső nyugalmazott lelkész látta el.

Új szakaszához érkezett a Via Unitariana kezdeményezés

Együttműködési keretszerződést írt alá Kovács István püspök a nemrég megalakult Via Unitariana Egyesület vezetőivel, Lőrinczi Levente kiskolymosi lelkésszel és Ferenczi Z. Sámuellel, a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör felügyelőgondnokával. A *Via Unitariana – A vallásszabadság útja* kezdeményezés célja, hogy Ko-

lozsvártól Brassóig összekapcsolja az erdélyi unitárius közösségeket, templomokat és történelmi emlékhelyeket egy spirituális és kulturális zarándokútvonal keretében. A tervek között zarándokútvonalak kialakítása, örökségvédelmi és közösségépítő programok szervezése, valamint egy többnyelvű digitális platform létrehozása szerepel. Kovács István püspök hangsúlyozta: a kezdeményezés nemcsak az unitárius örökség bemutatását szolgálja, hanem közösségi és kulturális küldetést is betölt. A projekt a vallásszabadság örökségének megőrzését és továbbadását kívánja szolgálni, miközben erősíti az unitárius közösségek közötti kapcsolatokat.

Idén is megszervezik a Via Unitariana Gyaloglótábort

A Via Unitariana Gyaloglótábort idén két alkalommal szervezik meg: július 13–18. és augusztus 10–15. között. A tábor egyhetes gyalogos zarándoklatra hívja a résztvevőket Erdély útjain, ahol a fizikai kihívás, a lelki elmélyülés és a

közösségi élmény kapcsolódik össze. Az útvonal Segesvártól Székelykeresztúrig vezet, érintve Magyarzsáкодot, Kissolymost, Tordátfalvát, Firtosváralját és Nagykadácsot. A programra 15 év felettiak jelentkezhetnek, 18 év alattiak pedig csak szülői kísérettel vehetnek részt.

Értékes iratanyag került elő a recsenyédi templomban

Négykötetnyi, több mint kétszáz éves iratanyagot találtak a recsenyédi unitárius templom karzatának padlózata alatt, köztük egy 1795-ből származó *Graduált* és egy feltehetően vele egykorú *Psalteriumot* (zsoltároskönyvet). A *Graduált*

belső borítóján Derzsi Mózes unitárius lelkész neve szerepel, így az egyháztörténeti szempontból is jelentős érték. Két világi jellegű kötet is előkerült. A különleges leltre Csoma Izabella és Magyar Anna diákok bukkantak rá, akiknek kíváncsisága értékes történeti források megmenntéséhez járult hozzá.

Negyvennyolc végzős diák búcsúzott a Berde Mózes Unitárius Gimnáziumtól

Május 28-án tartotta ballagási ünnepségét a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium. Az újkori gimnázium fennállásának 30. végzős évfolyama búcsúzott az alma mater-től. Az ünnepség során Lakatos Sándor igazgató és Kovács István püspök szolt a végzősökhöz. Jelen volt többek között Koncz Hunor-János, Székelykeresztúr polgármestere, Demeter Levente főtanfelügyelő, Burus-Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusszövetség országos elnöke, Lászlóffy Pál-István tiszteletbeli elnök és Lőrinczi Lajos közügyigazgató is. A jubileumi évhez kapcsolódóan Kovács István püspök adta

át az iskola történetének 30. Kriza János-díját Barabás Anna XII. A osztályos tanulónak. Számos további díjat és elismerést is átadtak azoknak a diákoknak, akik tanulmányi eredményeikkel, közösségi szerepvállalásukkal, kulturális, sport- vagy önkéntes tevékenységükkel öregbítették az iskola hírnevét. A tanulmányi eredmények alapján a XII. A osztály legeredményesebb tanulója Barabás Anna, a XII. B osztályé Barabás Erzsébet lett. A hagyományos fáklyaátadás során a végzősök nevében Barabás Anna búcsúzott, míg a XI. osztály képviselőjében Makkai-Ilkei Réka köszöntötte az ünnepeltek. Az iskola történelmi hagyományaihoz híven megkondukt az 1880-ban öntött harang, majd a végzősök a *Ballag már a vén diák* dallamaira hagyták el az iskola udvarát.

Elballagtak a János Zsigmond Unitárius Kollégium végzősei

Május 30-án tartotta ballagási ünnepségét a János Zsigmond Unitárius Kollégium a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség templomában. A rendezvény Elekes Zsolt iskolalelkész áhítatával kezdődött, majd ünnepi beszédet mondott Popa Márta igazgató, Kovács István püspök és Furu Árpád, a kollégium szülőbizottságának elnöke. Az I. osztályos tanulók, valamint a XI. osztály képviselőjében Pálfi Csenge búcsúzott a végzősöktől, míg a XII. H és XII. R osztály tanulói énekkel és ünnepi gondolatokkal köszöntek el alma materüktől. Megható mozzanat volt, amikor a végzősök ginkgo biloba facsemetéket adtak át Kovács István püspöknek, Popa Márta igazgatónak és osztályfőnökeiknek hálájuk jeléül. Sor került a kollégium történelmi díszlobogójának hagyományos átadására is. Elismerték a kiemelkedő tanulmányi és közösségi teljesítményeket. A XII. H osztály első díjasa Fülöp Csenge-Anna lett, míg a XII. R osztályban

Fotó: Fülöp Jenő – Oneshotproduction

Géváld Dániel-Mátyás és Pákai Imola részesült első díjban. Az Unitárius Egyház fődíjai közül a Berde Áron-díjat Pákai Imola Bernadett, a Kelemen Lajos-díjat Veres Helga vehette át. A Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör díjában Kozma Hajnalka részesült, az Unitárius Nőszövetség díját Fülöp Csenge-Anna kapta, míg a Gondviselés Segélyszervezet Rácz Mózes önkéntes és közösségi szolgálatát ismerte el. A János Zsigmond Unitárius Kollégium közössége szeretettel és büszkeséggel búcsúzott végzőseitől.

Marosi egyházköri közgyűlés Magyarországon

Május 30-án a Marosi Unitárius Egyházkör a magyarországi unitárius templomban tartotta évi rendes közgyűlését, amely Kiss Zsuzsanna egyházköri jegyző áhítatával kezdődött, majd a köszöntőbeszéd után Fazakas Csaba felügyelő gondnok megnyitotta a tanácskozást. A beszámolókat követően szó esett többek között az építkezési és javítási munkálatokról, az aranykönyvi adományokról, a népesedési adatokról, a szórványgondozásról, a valláserkölcsei nevelésről, a szertetszolgálatról, továbbá az ifjúsági és nőszö-

vetségi munkáról. Az eseményen a Magyar Unitárius Egyház Püspöki Hivatalát Szabó László hivatalvezető képviselte. Az alkalmi istentiszteleten Pavelka Attila kórházlelkész végzett szószéki szolgálatot. Külön öröm volt megtagasztalni a magyarországi gyülekezet elkötelezettségét.

Tisztújítás és díjátadás a Magyarországi Egyházkerület közgyűlésén

Május végén a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete is megtartotta évi közgyűlését. A beszámolókat megtárgyalása és elfogadása mellett fontos személyi kérdésekben is döntés született: egyházkerületi közügyigaz-

gatóvá Krizbai Bélát, míg főtanácsai lelkészi képviselővé Bartha Mária Zsuzsannát és Bartha-Pál Abát választották. A közgyűlés kiemelkedő és örömteli pillanata a 2026. évi Szervét Mihály-díj átadása volt, amelyet Hoffmann Gizella egyháztörténész kutató vehetett át egyházunk történelmi örökségének megőrzése érdekében végzett áldozatos munkájáért.

Ex Libris Díjjal ismerték el több unitárius értéktéremtő munkáját

A Magyar Művészetért Díjrendszer június 3-i jubileumi, 50. gáláján több unitárius kötődésű személyiség is rangos elismerésben részesült: Demeter Sándor Lóránd székelyderzsi unitárius lelkész, Sorbán Enikő népdalénekes, kántor, Varga István székelyudvarhelyi népdalénekes, Fazakas Ildikó és Fazakas János marosvásárhelyi népdal- és népzenei hagyományőrök.

Az Ex Libris Díj a Kárpát-medencei magyar kultúra szolgálatában végzett közösségépítő és ér-

tékteremtő tevékenységet ismeri el, különös tekintettel a magyar történelem ápolására és a nemzeti identitás megőrzésére.

Közügyűlést és konferenciát tartott a Küküllői Unitárius Egyházkör Nőszövetsége

Június 6-án a désfalvi unitárius templomban tartotta évi közgyűlését és konferenciáját a Küküllői Unitárius Egyházkör Nőszövetsége, közel száz résztvevővel. Szombatfalvi Csongor helyi lelkész áhítása után a konferenciát Szász Tünde körü társelnök nyitotta meg. A résztvevőket Márkos Hunor-Elemér esperes, Márkos-Mátyás Erzsébet-Zita az Unitárius Nők Országos Szövetségének képviselőjében, és Béres János polgármester is köszöntötte. A beszámoló, a körü vezetőség jelentése után a jövő évi közgyűlés helyszínéről döntöttek. Az ünnepi istentiszteleten Pálffy Anna Mária, az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség lelkésze szolgált, az énekeket Molnár Miklós vezette. Béres Ilona *Erdély nagyszonyjai* című előadását ünne-

pi műsor követte Réti Edith Rebeka és Molnár Margaréta-Boróka közreműködésével.

Beiktatták Lőrinczi Esztert az Abásfalvi Unitárius Egyházközség lelkészévé

Ünnepi istentiszteleten az abásfalvi és a homoródkeményfalvi gyülekezet együtt adott hálát az új szolgálat kezdetéért. Andorkó Attila, a Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör jegyzője felolvasta a püspöki kinevezést, és Lőrinczi Eszter megtartotta beköszöntő igehirdetését. Az egyházi beszédet Kovács István püspök mondta, a beiktatást Solymosi Alpár esperes végezte. Köszöntőt mondott Gergely Attila gondnok, Tódor Vendel a Homoródkeményfalvi Unitárius Egyházközség képviselőjében és a Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör felügyelőgondnoka, András Benedek főjegyző, Lőrincz Ildikó a bedfordi testvérgyülekezet, Lőrinczi Alpár az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége és az évfolyamtársak nevében, Bíró Barna Botond,

Hargita Megye Tanácsának elnöke és Nágó István, Homoródszentmárton község alpolgármestere. Az ünnepi műsorban az abásfalvi és homoródkeményfalvi iskolások szolgáltak.

Helyreigazítás

Lapunk júniusi számában megjelent *Jótekonysági bált szervezett az ODFIE háromszéki fiókja* című hír pontatlanul jelent meg. A jótekonysági bált nem az ODFIE háromszéki fiókja, hanem a Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókja szervezte. Magyar Zita Emese, az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet elnöke a rendezvény fővédnökeként vett részt az eseményen. Az érintettektől és olvasóinktól elnézést kérünk.

FARKAS IZOLDA

Kedves Gyermekek és Felnőttek!

A nyár melege beköltözött a világba. Ilyenkor sok minden megtelik élettel: a tábori udvar, a templomkert, a családi asztal, az utazótáska, és talán a zsebünk is néhány apróval. De vajon készen van-e a lelkünk arra, hogy megteljen a legértékesebb pillanatok élményével? Készen állunk-e arra, hogy ne csak gyűjtsünk, hanem meg is osszunk másokkal valamit abból, amink van: szavainkat, figyelmünket, ölelésünket, időnket és szeretetünket?

Jézus egyszer a templomban figyelte, hogyan adakoznak az emberek. Voltak, akik sokat tettek a perselybe, mert nekik sok volt, amiből adhattak. Aztán odalépett egy szegény özvegyasszony, és mindössze két fillért dobott be. Emberi szemmel ez alig volt valami. Jézus mégis azt mondta róla, hogy ő adott a legtöbbet, mert nem a feleslegből adott, hanem mindazt adta oda,

amije volt. A két fillér története arra tanít, hogy Isten előtt nem az ajándék nagysága számít, hanem a szív, amelyből az ajándék elindul.

Kalandra hívlak benneteket. Ezen a nyáron próbáljuk meg észrevenni, hogy a kicsi dolgok is lehetnek nagyon értékesek. Egy kedves szó, egy mosoly, egy apró segítség, egy megosztott játék vagy néhány perc figyelem sok örömet adhat annak, aki kapja.

Ima

Gondviselő Istenünk, légy ma is itt közöttünk.

Köszönjük a tábort, a közös napokat, a játékot, éneket, vidám hangokat.

Segíts minden napban a szépet észrevenni, egy jó szóból, mosolyból örömet meríteni, és amikor a tábor végén hazaindulunk, legyen gazdagabb a szívünk, mint mielőtt elindultunk.

QR-kód

A QR-kód egy külön oldalra vezet. Itt megnézhetitek a példázatot egy rövid kis videóban. Ugyan ezen az oldalon további játékos feladatokat is találtok, amelyeket bárki szabadon használhat. Ezek a feladatok jól alkalmazhatók gyülekezeti vallásórákon, gyermekfoglalkozásokon és városnapra iskolákban is.

Feladatok

1. Tanítványok közössége

Adjátok elő a szegény asszony két fillérjének történetét Lukács 21,1–4 alapján! Először olvassátok el közösen a bibliai történetet, majd játsszátok el úgy, mintha napjainkban történne. Gondolkodjatok el együtt: mi lehet ma a „két fillér”?

Készítsetek rövid jelenetet, filmezzétek le, majd küldjétek el a következő címre: ven@unitarius.org! Beküldési határidő: augusztus 5.

2. Én, a tanítvány

Láttál már régi pénzerméket? (Kérdezz utána vagy nézd meg, milyenek voltak régen!) Tervezd meg a saját pénzerméved a szegény asszony két fillérjére, majd színezd ki! Küldd be a ven@unitarius.org címre augusztus 5-ig!

3. Útközben

Itt találod a kirakós következő darabját. Vágd ki óvatosan, majd illeszd be a megfelelő helyre a februári közlőben található gyűjtőlapodon!

Gyűjtsd be az összes darabot! Amikor elkészült a teljes kirakósod, küldd be a szerkesztőségbe!

A recsenyédi Recsegők csapatának közös háza a májusi lapszám feladványához érkezett.

Lentről hirtelen emel	Létrehozás 1.		A többes szám jele lehet	5.	Álló- vagy folyóvíz széle	Titkon megfigyel		Máltai, spanyol, olasz autójelzés		Hegyvidéki kecske Végén áll!		Kockás mintájú szövet
						2. Döntést hoz a bíró				LL		T
A szélein lefolyik!			Császár (német) Tőzsde							Platina vegyjele 3.		
Tasmania ausztrál tagállam székhelye							„Az én ... el nem múlnak” (Lk 21,33)					
4.	A			R			N	Alkonyat utáni Félíg sűrű!				
Szélesre ... ajtó Ruhát rágazít					Kályha sütője Szép (nő) (francia)			Eszme-rendszer Üres kulacs!				
					Nagyon hülye Szintén ne						Deci-(röv.) Hatvan perc	
Part-szakasz! Életévek száma		Női név (júl. 5.) Ebhang-gal illet						Cipő (angol) Elbomló tárgyat				
			Pof, tasli (szleng) Barlang-ban van!						Kissé el-ernyedti! Némileg mellévág!			
Számlát letilt, be-fagyaszt Valami feletti átszállás Nem vall be						Dél-euró-pai állam polgára Vízilabda					Római 500 Jókedvre hangol	
					Biztonsá-gi, ... elv Néma lakos!							
Ez a nap Magá-ban tart, elhallgat			Kézzel érint Eme helyre						Megemel a köze-pén! Feltéve			
								Hím méh Hátsó láb-rész				
Gyakori betű Maszától		Német névelő Befeje-zett				Amit adok, ... kérek Nem ez						
					Tasakba került! Csomós páros!				Város határai!	E		
Kétszáz-ból kettő!			Sajátos jelleg Kb. 1,8 méter							Püspöki vallomás a küldetésről		
				Erdélyi folyó Elefánt-fej!						Harminc éve elhunyt püspökünk, Erdő János vallomásából idézünk a megfejtésben.		
Szobrász szer-száma	S						E					

JÚLIUS

2026 a küldetés éve

A történelem és az emberi sorsok a legfőbb bizonyosságai annak, hogy az összes örökségek közül, mit az ember örökölhet, a legbiztosabb, a legmaradandóbb örökség az Istenbe vetett hit. Ha az élet meg is lopja az embert, a hitet senki sem tudja elvenni. Az igaz hit a koporsón túl is megmarad. „Nyilván szép örökség.”

Részlet Simén Domokos (1836. július 30., Tarcsafalva – 1878. szeptember 9., Kiskadács) teológiai tanár, író, műfordító *Keresztény Magvető*-ben megjelent prédikációjából.